КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

КХОАТТА, 8 февраль, 1969 шо № 17 (4684). Мах 2 кап.

Массех а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1925 шера дуьйна арадуьйлу

МИШТАЙ ШУН АГИТПУНКТЕ?

Укх шера 16 марта моттигерчу Советашка харжамаш хур ду. ХІокх республикан массо метте дІайолаеннуй харжамий кампани. Шай таларча хьалхахь хур укх шера харжамаш — уьш хур советски халкъ В. И. Ленин вина 100 шо дизаран юбилейна сийлен ца ваккхадаха кийчуьчу хана. Цу дикачу цен сийна шерра социалистически аьтъ а боарцашь чуйнна къахьегаш ба укх денош Нохч - ГІалгІайчен къахьегамхой.

Советаш харжар — из Іаламате боккха политически доерхІаш болаш гІулакх да. Цудухьа партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, советски органаш деккарейла а хала юкъе шерра массово - политически болх боарцабе. Харжархошта беча бодах юкъе кортера моттиг дІалоац агитпункташа. ДукхагІча хьакъе цар бедах тайша да харжамаш телавца цахилдалар. Из дика кхета а шеш, республика дукхача партийни организацешка хІадзае кхетамка вІаштІехьабаьккхаб агитпунктай болх.

ХІара сардалъ дукха вах гуллу Грозненски нефтеран власова клуберче; Грозненски машадатта цахидешах завода объединеторча, «Красный [illegible] ...

[illegible]

харжархоштa ала литература, бо [illegible] болча алпаш уттаэшь.

Харжархой теркам тІаоцаш яц Гудермесски районерча ялоннерий ЦІаьгІара агитпункт. Геттара во вІаштІехьаьккхай цига гойтара агитаци. Вывеская сорвІа, харжанех лахьа цхьакха лозунг, плакат дац цига.

Миштта ккоачамбоашараш да Наурски, Ведана, Советски районашкарча цхьайолча моттигашка а. Цу тайпара хьал кхы лІахо да мегарг... Лоамцача хана теабе боа агитпунктай бош. Партийни организацеш деккарейла а харжамашта кийчо яра дешеш тІахьожаш доттаба. ХІара агитпункте вІашагІйоала цхьа дика агитколлектив. Агитатораша политинформаторашаш хиле боа шоай гІулакх доваш а дезаш а. Хоржамашта кийчо яра дукха опыт а Іоаль. ХІаьз деккар сецах латт хьача. Из латт куцах кхетамца пайла оацарах. Хархарнова дика тІаоцаш а а тайпа формаш: агитаторийн политинформаторийн беседаш, хаттарийн жоьпийн сийреш, харжархошта хьалхашка партийнаш, советски, боахамех кулгалхоша къамельяш дар, производства хьалха латтарашна, искусства литературан вІашагІкхетараш, шиттa кхы а.

[illegible]

Новкъостага Пельше Арвид Яновичага

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон дІайха моаршал ховтт хьога, Коммунистически партен Советски презадиумерш воизаш волча денна, хьа кхоэтсье итт шу дуучо дайнахь.

Тха веза доттагІа [illegible] Арвид Янович, хьо дукха вІахар, могаш-маьршеа хилар, советски халкъа долча берката, вай махка коммунизм котьнахкар духьа кІаьо а Іа дика болх бар лов хоана.

КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет.

Нов. А. Я. Пельшега Социалистически Къахьегама Турпал цІи яларах долча

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Коммунистически партен Советски паччахьалкхена хьалхашка доккхий дика хІамаш карагІдулар бахьан долаш, вайча дайнахь дена кхоэтсьен итт шу дизарца дукхадена КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК-рча партийни тІахьожама Комитета председатель нов. Пельше Арвид Яновича Социалистически Къахьегама Турпал яха цІи лойла, цунна Ленина орден а «Серп и молот» яха доаьо медаль а [illegible]

СССР Лаккхехьарча Совета Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лаккхехьарча Совета Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1969 шера 6 февраль.

Л. И. БРЕЖНЕВА ТІАЭЦАР

Укх шера 6 февраля КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева тІаийцар официальни визитах веча Советски Союзе веча ЧССР къахча йоккхамиарча гІулакхий министр нов. Я. Марко.

Бовзаме, доттагІа къамел денца хана хьалдир Советски Союзан Чехословакица юкъера вежарийн доттагІалла гІолаккхаш а масса вагІорахІа цхьаьна къахьегата а дІахо дегІадоаладара [illegible] ...

Къамельт дотд... КПСС ЦК член, СССР-ча гІулакхий министра хьалхара заместитель В. В. Кузнецов.

(ТАСС).

Н. В. Подгорне тІаийцар Я. Марко

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорне 6 февраля Кремле тІаийцар Советски Союзе [illegible] официальни визитах Советски Союзе веча ЧССР къахча йоккхамиарча гІулакхий министр Я. Марко.

Н. В. Подгорнеса Я. Маркоса юкъе доттагІа а ... къамель хилар. [illegible]

Итальянски компарте XII съезде яха КПСС делегаци

Итальянски коммунистически парте XII-ча съезда болх [illegible] ... КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев (делегаци куртах), КПСС ЦК член, Украински Компарте ЦК шоллагІа секретарь А. П. Ляшко, КПСС ЦК член ... В. В. Загладин, КПСС Тольяттински горкома секретарь Н. Х. Обламонова ... в КПСС делегаци.

(ТАСС).

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Дика къахьегар дагарь бетта Грозненски крекинг-завода коллективо. Хьалха лате уклавь № 5 болча установка нов. А. Константинов хорте латтача технологи смена. Массаш фийна дІахьу цар шоай вахта, хІабта цар бедаш къахьегасча махкатта продуктай дІдал планах хила боагІачу 3—5 процент даккагІа хул. ...

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьтехьа) ... оператор А. Константинов, оператор А. Ковалева, оператора гІонча П. Харитоненко, хьабараш.

В. Шаховская сурт.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТ

[illegible]

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

МЕХКДАЬТТА ДОАККХИЛГА ДЕГІАДЕНАД

В. И. Ленин вав 100 шу дизача дена сийлахь социалистически декхарий ... «Грознефть» объединени ... [illegible]

... Г. ... ю. А. Луговенко. ... [illegible]

СИЙПЕН ШЕРАШ ЕННАЙ

[illegible]

... кулгалхошен профессора райючи ... вІашагІкхьачун гІонча П. Катренова, сигналистка О. Бароненкойна, весовщика А. Каралева, кхычарна.

Г. АНОХОВ.

Карельски АССР. Онежски тракторни завода культура ЦІагІа Ленински чтенешка ... ПЕТЕРБУРГА ... [illegible]

СУРТА ТІА: В. И. Ленина союзан — 293 волча паровоза машиниста ... Онежски тракторни завода ... Ленински чтенешка ...

С. Майстерман сурт. ТАСС фотохроника.

Сиха, говза, дика

Февралерча мальхе гаргакхоачаш латта бІаьстен дагайохайт лаьтта лелорашта. ... [illegible]

тайпара кхоачашьяр, масала, тракторашта ремонт ира хила (процентех):

Нохкай - Юрта	100
Гудермесски	87
Советски	87
Наурски	81
Шаьла	80
Шелковской	79
Ачхой - Мартана	76
Сунженски	72
Наьсарен	70
МалгІабина	70
Грозненски	68
Урус - Мартана	65
Ведана	60
Найтеречни	53

Нохкай - Юрта районе дерзхІачул дукхаІа тоаьй тракторах моттиг, йозарам а, алхташ чуэна комбайнаш а.

Тракторашта ремонт яра темпашкa дилкача январь бетта масса республике шолагІча моттиге бар гудермесски механизатораш. Шина кІирагІа мастерскешкара 31 машина яра аьккха, шоллагІча моттига хьалтІаьбалар гудермесскиш. Ремонт сихаьй Шелковски районе ... [illegible]

Союзни республикай компартей ЦК-ай, парте крайкомий обкомий секретарий бетта курсаш

КПСС ЦК-рча Лаккхерча партийни школе ... [illegible]

ЯХЬИ КЕПАЙОАЗУВИ

Дешараш доахха сай леш да «Тагильский рабочий» яха газет, индустриальни Нижни Тагила хІара дешараш хоаччар хина дІарчад из. ... В. И. Ленин вав 100 шу дизара сийлен ...

[illegible]

(5-ча февраля «Правдай» передови тІера).

> Лаьттаи леладоцуш хьайбаш леладеллиг айбаре [illegible] хIаме да цуьнга хийн дехар.
>
> В. И. ЛЕНИН

100 шу

Соахка вегетацион хана янзено хий диаларах чIоаггIа хьийкъар Грозненски цурий совхоза кхашка дIайийно культураш. Хий ца дешкача лаьтташка кхевчуд пхезза тIех бар хий дехкачара чубена цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювлача бьцций сидоса лоьрхIача хьажкIий хьувкьаш. Из мотта хилара чIоаггIа эттув хуьйлитаи я совхозе соахка яь йина 365 гектара тIара лотковни оросительни система.

Сурта тIаь-совхозах кертера агроном (аьрдехьа) Агопов Петри республиканерчи агрохимлабораторе начальник Головлев Алексейц хий мишта дехи хьожаш ба.

В. Юнисевича-сур.

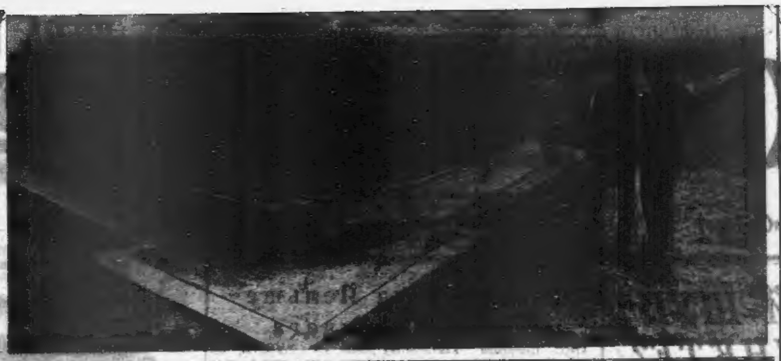

Губахье а денз кхийча ю

В. И. Ленин вах 100 шу дизара [illegible] ваккьадахара итгара хьалха [illegible] да ерриге уйла кхочаш [illegible] дисача дехкарашта тIаверзар, [illegible] культурий [illegible] [illegible] гIоли дахар.

Къахьегаме дина хьоттаеней а дом хаш дери ди белгалдаккхе безаш болаш ба тха звеноцара къахьегамхой а. Хьалхе къахьийтар оаха дIадахаш, пятилетка хьоалгIа шера. Тха коллективе хьалханка бахтокхаме декарош лаьттар хьажкIаш [illegible]

бIаьстан иканкара баьхаш. Тха звено членаша сатессача дено боад къахьебейала кхоча бож ю беш, цоай бергита [illegible] тIабешайтар хлаташ хьувкьаьара. Калибровании фу а тоссаш йайра оаха хьажкIаш, [illegible] а цайна фабрециши подкорика йир, лаьттанцара тIоадал ханнехьа дIакъайлар. Оасар механизированни хьисапе дир. Бригадача звеноцара боалхоша хьайгача къах дикахх беркат даьхар, цхьа оаса а ловцаш тохача шано 60 гектара тIара хьажкIаш йоаль яле а. ХIара гектара тIара 37,5 центнер хьажкIаш чуера тха цхьаос вахьах лаьрхIар 25 центнер мара йоацача. ХIаьта шано за ца лаьла моттигашка хIара гектара, хIара 50 центнер дьахьар, 133 гектар делча хий дехаца лаьттара цкъа тIоадал чуйолайташ шозза вегетационни хий а диаль хIара гектара тIара 48 центнер хьажкIаш чуера.

Хьалхе къахьйтIа шу дар 1969 шу. Керда рубежаш яхе езаш ба боахам укх шера. КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеша хаьтта лелдераш оарцагIбоах лаьттанцара йоада продукци дIахо дуккхагIа аккхара къовсаш лоаттабара. Укх решенеш къорбалъеш тIаьйхар тха звеногача, коллектив а.

Пятилетка дьаьлагIа шера оаха дехкар тIаьц хIара гектара тIара фуаллахьача хьажкIий 45 центнер яккха, шимагIа якхка езар 30 центнер мара йоацаш. Ленина юбилее кийна тIаьйца дехкаров кхочамдера оала лерхI дерригача резервах пайда эца, хий дехкара режим нийса лелае, минатача боаране удобрени ехка, агромероприятеш шоай [illegible] дьа чакхъяха.

Ленинна хьунажаш [illegible] дана йол. Цудуьхьа соанна а вайнай оака зебь, хьажкIаш ювца 200 гектар дауйтаах 70 гектара тIа хIанный хий диалад. ХIара гектара тIа лаьтта аьллама фосфорноалийни смесь йиллий, охьте вьича 2 центнер суперфосфатен 3 центнер калийни, тукой. ХьажкIаш дIаюови 1—3 центнер суперфосфата тоссарга фука хьалл. Калкине органическе удобрени хий да дIетташ доали тха; хIара гектара тIа 20 тонн а юллаш. ДIадо лактача йойдацегIа дола калибровании фу кхийдаь дьалад.

Тха звеной механизаторашо хертераш тIедьамазен техника хана хьалха тоарь бьалаб. Балха араяла мара ца езаш кийч а я дIоттадай дий трактор, сеялкаш, моквш, культиваторова кхийола техника. БIаьстан дикъе аканкара баккха дIадолалехьача дале тха техника шийта дахьа дог доалдарг ца хилараш дог тайшеш хала йиш я.

В. И. Ленин вахар дейнахьа дена 100 шу дизара даха доагIача тайнера ваккьадахар духьа лелаеча кхьа шерна тахаюаш дала чIоагIо. а из дIаволадаьц тха звеной къахьегамхое [illegible] шу.

АКАЕВ Рамзан,
Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза звеньевой.

ХИЙИ ЛАЬТТЕИ

Советски паччахьалкхена, ше хьалхавача хьалхара денашка денз баккха лоархIаш бьаь лаьттанта мелиорацен дара, бехтола вьтта хий дехкара балхий. 1921 шера апрель бетта Азербайджане, Грузе, Армене, Дагестана, Горски республика коммунистанга ше дахьийтача письмо тIа В. И. Ленина яздаь... «хий дехкара массанахь хIамал дуккхагIа из, массадолча хIамочул дикагIа из мердайеххарга ийй, нийдийтаргъа из, цIенаьь дIадоаникаргда къонахдаш, чIоагIдаргда социализма гIевга».

Советски IаьдаI даттача шерашка дуккха балхаш даьд Нохч-ГIалгIай чу хий боахам хьалбаран хий дехка лаьтташ леладара гIулакх догIадоалахадара. Нагахьа сенна Сийлахьйоккха Октябрьски социалистически революци хилалехьа хий дехкаш дола дерриге лаьттах ца а зггара тIехьадисача тайпара, 2 эзар гектар мара хиннадеце, хIанз хий дехкача чоалханерча инженерни етт системо хий тел колхозийн совхозийн 100 эзар гектар гаргга долча лаьттана.

ХIанз боалх беш йолча массала а хий ухача канали дIоахал 3,5 эзар километрах тIех да. Цар тIа хьалбаьб 10 эзар совгIа тайп-тайпара гидротехнически гIирс. Хий дехка каналаш дахарца цхьана хьаьлб 900 километр йIаьха коллекторно-дренажни ахашнара аралаегIа хий дIаухийтен сеть. хIаьта хьаьдаь гидротехнически гIирсаш кхо бIаь гаргга да. IалаьмагIо дуккха паччахьалкхен ружьа дIадехийт лаьтташка хий дехкара гIулакх догIадоалаьдара. Алхха укх тIаьхьарча итт шера хий дехка системаш хьаьхьарен тоадрен дIадахийтад 50 млн. сом гаргга ахча. Цу къахьа пайда эца дохадаьд 46 эзар гектар гаргга хий дехкц нерда лаьтташ, инженерни планировка яьй 33 эзар гектара, 9 эзар гектара хий дехкача системана реконструкци яьй.

1968 шера дьахкача дерригача хлатах хий дехкача лаьтташ тIара дьаьккхар 22 процент хиьар. Хин ресурсаш йоккхий я республике. Хий дехкц лаьтташ дIахо йодача хана 250 эзар гектарага дIакхоачаде йиш хургья, кхо бIаь эзар совгIа гектар йолча цкашттен дьаьгIенашттен хий тIадохийтаргда. КПСС ХХIII-ча съездех парте ЦК майски (1966 ш.) Пленумех решенешка хьежжа, республика партийни организацеша, юртбоахама органаша, колхозашеи совхозашеи белгалара болх баьб хин ресурсах дIахо пайда эцара, хий дехкача лаьттанта мелиорацие елга тоадара, цар беркат совдаккхара. Лаккхьенай лаьтта леладара культура. Моттигерчех минеральни удобренех дуккхагIен диааIен пайда эца ьвнай колхозаши совхозаши, дуккха а дикагIа хилиад дIадувш доль фу, дуккхагIа вокъекхахьен пайда ацен йолаьй дийса севообороташ. Дуккхача боахамаша хий дехкача лаьттаца юртбоахама культураш кхезра агротехника кхочаш а еш, тешшаме лакха хьувкъам кхебу. Масала, Сунженски районерча XIX-ча партсъездъ цIерагIча колхозе 1968 шера хий дехкача лаьттай хIара гектара тIара 42 центнер гуьраь хув дIа дьаккхд, ЦIеча Эскара цIерагIча колхозе — 40, XX-ча партсъезда цIерагIча колхозе — 32 центнер. ХIара гектара тIара гуьраь дуьча кIин 28 центнери хьажкIий 41 центнери гуьльий Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозе. Миттахьийхъай хьажкIаш Ачхой-Мартана районерча «Лермонтовский» совхозе а. ХIара гектара тIара 500 центнер совгIа шекара свекла яьккхай Урус-Мартана района Мичурина цIерагIча совхозо, 440 а 450 а центнер — Шаьла района «Южный» «Джалка» яхача совхозаша. Кхы а дуккха доаладе йиш йолаш дар цу тайпара масалаш. Цу долача хIамаша къахьокх хьувкъам лаккхера, дерригача а товарни а ялати лаьттанцара йоала кхьйола продукташ хий декхара чотах дуккхагIа ядара йоккхий резерваш хилар. Нагахьа сенна республика бIарча хьайцача хий дехкача лаьттаика дIадийнача дерригача ялати хьувкъам хьалхе даттача боахамашка кхебар миссел хиниэбдаре, цхьа тIа а 68 эзар гаргга тонна ялата гуддь хургдар, юкъара хьайбаш доакъарца дикагIа IалашIде йиш хургьар. Халахете а, ала дезаш да, юртбоахама продукташ дуккхагIа ккхара дьакъе хий дехкача лаьттай бирза лоархIам беш бац дуккхача партийни организацей, районни юрта боахама производственни управлеией, колхозий, совхозий кулгалхой, специалисташ, хий дехкача лаьттех пайда эцара гIулакх доал доацаш лелаь пар, аьнна.

1968 шера колхозий, совхозий, паччахьалкхен кхьча боахамий диатташ тIахкинача хий дехкача лаьттаех 22 процент вIалли хий ца дуьлаш дисад. Хий дехкача лаьттаех 16 процента мара тIоадал чуйолийташ а царех 72 процента мара вегетационни а хий диаладац. ХIаьта специалисташта из хий, тIоадал чуйолийташ хий диалачуя тIехьагIа шоаззакхоззд вегетационни хий диалача лаьттана пайда дуккагIа дуй хилар. Цхьайолча колхозашеи совхозашеи лертIа терко ца хий уха сети гидротехнически гIирсаши хий дехка цоай ханнахьа кийчдара, хана доагIача хьал тIа ух лоаттадара. Цхьа бахьан доацаш дий дIадахача шера хий ца дулаш дисача лаьттаех 20 процент ханнал дараш хий уха сети гIирсаши тоадана доланда хилар.

ПАЙДА эцаш долча лаьттаика массаналхьен ший ханнахьен хий ца диалара бахьанех цаI да массала а боах бергбоаз гидротехникийн [illegible] квалифицированни кадраш ца хилар. Дуккха моттигаш я гIулакх доцаш боаца вах хий дехка уттабеш, хIаьта из бахьан долаш дIайийнача хIаьмита хий ю дехк.

Дуккха моттигаш нийслу хий диала деза хаьаш тулийтаI, нагахьа диллац хий бийсанна, цудуьхьа пайда ца эцаш Iоух хий бийсанна. Хий дехкарах йоала пайда алсамбаккхара боаккхача лоархIаме да тодацагIа [illegible] цхьаьвакъа. ДIахьача харцахьа гIодаа хий дехкача мелиоративни - сифонаяь кхачам хилалх дехкац хий. Хий дехкача лаьттанка кIезига ехх удобренеш.

Укх дерригал кхоачамбоацараш бахьан долаш хий дехкача лаьттанцара боала хьувкъам кIезига лаккху. Цхьайолча колхозашеи совхозашеи лоха ба. Масала, фу кхедача Грозненски района «Атагинский» совхозо 1968 шера хий дехкача лаьттай хIара гектара тIара гуьраьа дуьча кIин 17,8 центнер мара яьнхац, республика бIарча хьайцача хий ца дехкача лаьттай хIара гектара тIара 18,5 центнер яьккхача метте.

Хий дехкача лаьттаех пайда ца эцаш хилар бахьан долаш продукци никтарга дIабода мах хаккху, хIаьта цхьацхьайолча моттигашка хий ца дехкача лаьттанцара йоаккхачь продукцега бодача мохьах д лахкагIа хул из. Цу дерригача кхоачамбоацарашна хоадамболаш къовсиц лоттабе беза.

Юрта боахама къахьегамхошна доккхий дехкараш тIаьйнад сийладьлоккхача дена — В. И. Ленин вальчь дийнахьа дена 100 шу дизара баха боагIача тайнара ваккьадахара. Цар къовсаш лоаттабу хий дехкача лаьттанка 1969—1970 шерашка ловза хьувкъам кхебара: гуьраьа дуьча ялатий хIара гектара тIара 30—35 центнераш, хьажкIий 45—60 центнераш, дуга — 40 центнераш, шекара свеклий 300—350 центнераш, бьцадаьрий 200—220 центнераш кIезигагIа боацаш.

Из дехкар толаме кхочашдара районни производственни управленеша, колхозаша, совхозаша оалара дено тоаде дера хий дехкача лаьттаех пайда эцара, сихье еза хий дехка системаши гидротехнически гIирсаши цIендара, тоадара тешнаш бIаьсткн кхьо алаташ дIаде долалуча хана кхаана хий дулалга тIехьа ца даккхар дукхе. Дуккхача боахамашка хIанхе чакхдаьхкад хий дехка лаьттах бригадашта, звеньишта дIадекъдага, поливальщикий кадраш кийчъяьй, цхьабакхда, цхьаболча кулгалхоша цхьакха. Бахьан а доацаш мехо и ух мероприятен чакхъяхара, кIаьта хий дехка кийча боацаш йисара кхераш болаш а ба. Из мотта сихагIа чакхбаккха беза из бора. ЧIоагIа лоархIаме да поливальщикий хий ханнахьа йоацкхо яр — оарча инвентараца, спецбарзкъаца, кара гIирсаца ух IалашIбар. Бадха онгарло дакха йолаш къахьегара цари оша хьадаш хилийтар, аьккха хьувкъам кхебе шар динагIа дог оттийтара моральни материальни стимулаш царна кийчъяр.

Парте райкомаш, юкхьанцара партийни организацеш дехкарийла я хий дехкача лаьттах пайда эцара новкъарле еш дола кхоачамбоацараш дIадаха колхозаштеи совхозаштеи кульвестад да, конторой, совхозий [illegible] специалистий хьаьш нр лаьттай беркат совдаккхара чIадакийта доал укх шера.

Н. САВЕЛЬЕВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома юртбоахама отделе [illegible] заместитель.

ЙОКЪАЛ ЭШАЯЬЙ

МАЛК, лаьтта, хий... Цар денено хIамание бакар ду, чудукхе царех тийша я лаьтта лаладерий кхел. Нагахьа сенна йIаьхена хане йокъал эттача дIоаужаш хинна вирко кхоанерча ден, моцала, Iоеталлe гIайгIаша уйла дог чу я оссе.

Цу тайпара денош Октябрьски революци хилалехьа кIезига хиннадац гIалгIай акарной а. Цер делений къахетта доьм балхал аеттача кхаь Ачалин, хий доацача шин ерIа цкъе бахкача нека шеел а аккара хьал а лаьттан чIегилгал, цунна хий киппорах тийша кхенад.

Ленина куьг яздача Советски паччахьалкхен эгара хьалхадара документ да «Лаьтташ дола декрет». Совета Iаьдало аккхоенцта лаьтта денна ца Iеш аккхочун кхел ерриге а лаоттамаш тийша ца хилийтара йоалю а яь. Йокъале нIалзардоалара кертера фактор лаьрхIий Ленина лаьттацка хий дехкарат.

1918 шера куьг яздь Ленина «Туркестане лаьттаица хий декара балхаш дера 50 миллион сом дIакхоцаракх уж балхаш вIашгIтIахьдекаравзна долча декрета. Къилбаседа Кавказега а къахкаьчай ерIа. ТIкъоалагIча шерашка узаьа деке доладеьа Малокабардински Терско-Кумскиц кIаьлаш. 1928 шера декха доладир, Терка чура хий шин ерIа юкъе хьоаде лаьрхIа Алханчуртски канал. ХIанз 210 эзар гектар лаьттага хий кхоачийташ да из канал. Цо хий топ Нохч-ГIалгIайчени Къилбаседа-ХIирийн республикаий дуккхача докххьйча боккамий кхашта. 1950 шера канала а йолаель реконструкци 1975 шера чакхъяргйолаш я.

Республикера хий дехка системе Алханчуртски канала кхочамба Iеш яь. Тиркал дехьарча Шелковский, Наурский районий лаьттай кхашка хий ухийт Терско-Кумски канала чура. Соахка балх ба доладенна Малокабардински канала чура Тиркал дехьа гIолла дIадода Надтеречни канал а.

Хий дехкара балхаш дIахо шердоргдолаш да.

Республикера хий дехка лаьттаи 34 эзар гектар дуккагIа хилийтар дукхе укх пятилетка хий боахама гIирсаш хьалдерга дIадахийта лаьрхIад 83,8 миллион сом.

БIаьшеренашца хий тIа ца кхоачаш доьдача лаьттаи тIа хий дахийтар къаьстта дукха гIирсаш [illegible] да МалгIабика района Алханчуртски атагIа. «Кавказ» яхачиц колхоза 1968 шера хьа а я, эксплуатаце дIаенчай 600 таргIтача гектара тIара дIакъайле керда инженерни сеть.

Хий дехка керда лаьттаи кхердоалара гIирсаш хьалду «Чечингушводстрой» управленен нов. С. Б. Дидигова кулгалдеча гIишлой участкен.

Белгалдаккхьеза дерг да ц «АМООС»-а канала чура хий дехка йиш йолаш дола лаьттаи МалгIабина района ялха хьа боккема 12 эзар совгIа гектар хилар, хIаьта царех хIана пайда эцаш 1139 гектар мара яц. Цунах гуш да юртбоахача продукташ алсамъяхара резервах йоккхий йолга.

1967 шера малийна лаьрхIа йийнача хьажкIий гектара тIара «Ингушский» совхозе 37,5 центнера «Кавказ» цIерча колхозе 54 центнери ьаьр. ХIаьта цу боахамий хий ца дехкача лаьттаика гектара тIара яьна хьажкIаш совхозе 19 центнери колхозе 29 центнери яр. Цунах хий дехкча лаьттака яьш бола хьувкъам дуккха а лакхагIа хилар.

Боахамий кулгалхой бехкагIа, вешта дала ахьи дзмалзна кхаьке ший ханнахьен диаза хий ца диллар бахьан долаш хий дехкача лаьттаика 1968 шера кхеба хьувкъам 1967 шерарчул кIезигагIа хилар.

Хий дехкача лаьттаика юртбоахама культураш дима хьувкъьаьй Грозненскии Сунженскии районий колхозашеи совхозашеи. Грозненски районерча 1-ча Мая цIерагIча колхозо 1968 шера хIара гектара тIара 234 центнер бьцадоараш чудера, пхьаьгIа 190 центнер мара ца лаьрхIача.

Хий дехкача лаьттаика соми бьцадоараши дима хьувкъадаьд «Аргунский», Грозненски со-мий - бьцадеврий совхозаша, консерватреста Грозненски объединенена.

Хий дехкача лаьттаика лакха хьувкъам кхебар — из лаьтта леладара культура лакха хилар, лаьттах тIоадал чуйолийташ вегетационни хий ший хьиннаьа дехкар да.

ХIанз тха управлене, тха колонча колхозийн совхозийн специалисташа шоай керттера уйле тIайоахийт лаьттанца тар ма ду дуккагIа тIоадал хиийтарах 1969 шера ерригIа юртбоахама культурий хьувкъам лакхбалга IалашIдара.

ХIанзара а лаьттах тIоадал чуйолийташ хий диллад 2686 гектара тIа. ХIаьта гуйран-Iаьнц бIаьстена эмалахьа лаьттах тIоадал чуйолийтара дехкар дола хий диала безам ба тха 4229 гектара тIа.

Из плал кхочашьяро чIоагIо ноакъостам дергва дIахо вегетационни хий а декъаш ерригача юртбоахама культурий хьувкъам лакхбе а Коммунистически партии Советски паччахьалкхен хьем В. И. Ленин вача дийнахьа дена 100 шу дизара дака доагIеш тайпара ваккьадаха а.

А. ШАДИЕВ,
«АМООС»-а управлене шерашта агроном.

> «МЕХКА ЮРТА БОАХАМ ДIАХО АЙБАРА ВЕЧА БАЛХА ЛОАРХIАМЕРЧАРА ДАКЪА А ХИННА ДIАЭТТАД ЛАЬТТАНТА МЕЛИОРАЦИ ЕЛГА».
>
> (КПСС ЦК октябрьски Пленуме Л. И. Брежнева дача къамелах цара).

Сурта тIа: ПМК-6 Щербакова бригада гIишлошъерий Гудермесски совхоза лаьттаика дуга кхедеш хий дулаа сеть еш ба. Мастер П. Федоров (аьрдехьа) задани луш ба экскаваторщик вор. Марковна.

В. Пачин сур.

ГУДЕРМЕСЕРА ГIИШЛОШЪЕРАШ

ПМК-4 — къона организаци я. 1966 шера 1-ча феврале дIаболабьаб цо ший болх.

Ший производствении гIулакхаш гIишлошъеча цоя организацеша гIолла чакхдаьхад ПМК-ас: № 1 йолча гIишлошъеча участко Гудермесски дуги системе дуга кхаш пайсдара балхаш даьа, «Шалинский», «Джалка» яхача совхозаща, «40 лет Октября», «Советская Россия» яхача колхозашца хий дехка лаьтташ кийчдаьь (планировка яьй). Производствении гIулакхашта лаьрхIа зданеш чуйе цIеноаш хьалдара балхаш кхьй № 2 йолча гIишлошъеча участко.

1968 шерарча гIишлой-монтажни балхий дале 550 эзар сома боараме чIоагIъььар. ХIара тха гидрогIишлошъерий коллективаша карагIаььар 841 эзар сома мяьха балхаш да. Шера плане кхочашъяра процент 152,9 хилар. 1968 шера оадагIа эксплуатаце дIаадаа лаьрхIар 234 гектар хий дехка лаьтта дар. ХьалхагIа эксплуатаце дIаденна хиннача 400 гектар долча лаьтта планировка хий колхозашеи совхозашеи.

Дукха ха йоацаш шера боах дIаболабаь ца хиларах халонаш лайслушехьа, ПМК-ас кхочам а тIехкхочаш а йир 1968 шера чуйе цIенош хьалдара план. 1901 кIадратни метр бола цIеноаш эксплуатаце дIаденнад.

Цунна кхьаля эксплуатаце дIаеннай промбазе артезиански скважина, водопровод, 50 саг цхьа Iоада йоаг бола столовая. Боах дика барах 1968 шера облсовпрофа карара кера теха ЦIе байрахх енай тха коллективана.

Дьахара толамаша оарцагIбоаккх 1969 шера палан В. И. Ленин воача дийнахьа дена 100 шу дизара сийна гIайцца декхараш кхочамдеча кердо толаш дахара. Соахаарчуа кхаза дуккагIа балхаш да деза дадоа укх шера. Укх дерригча балхаш шера цу хьатIакхача ааз да шаш чакхдаха, къахьегамоасарле алагIа лаьрхIачуя 1 процент лакхье, халача балхий процессашта 98 процент механизаци е, НОТ юкъеккхаьрех рационализаци прех чотах 10 эзар сом кхоце, укх шера 1-гIа июль хьатIаххачалехьа дутана лаьрхIа хий дехкача лаьттай 400 гектар эксплуатаце дIаяла дехкар тIаийцад оаха. Из дехкар кхочамдуаргдоаш да, хIана аьлча, къахьегамах къехкара ма тха коллектив. Максименко Марисс кулгалдеча маларий бригада, Мирошниченко Георгийа Исламов Хьамзан керте латтача каменщикий бригадай, Гулякин Александра кулгалдеча экскаваторщикий бригада, Чайкин Александр керте латтача скреперщикий бригада болхлой сенна болча тха гIишлошъераша шоай производствени задани 111—210 процент кхочамьяь, шоаш деша йоаш хари деш а бац.

1969 шера кхочамбе дезаш дола кертера балхаш Гудермесски дуга системи дуга дIаде кхаш кийчдеча да. Дутаяь лоархIа цу чакхбайлача дIадала деза лаьттаи 900 гектар да. ХIаьта цу цхьаь хиии 600 гектар долча лаьттаи тIа планировка е еа колхозашеи совхозашеи.

1969 шера промбаза хьалъеш ПМК-ас пайда хьа бола 300 эзар сомах.

КIезига лоархIам бац чуйе цIеноаш хьалдара а. Укх шера эксплуатаце дIадала лаьрхIад 600 квадратни метр чуйе цIеноаш, 50 моттиг йола берий беш-яслеш.

Ленина юбилейна хьа доагIача тайнара ваккьадахар духьа къахьегамна вахте а этта оаха социалистически эзе тIахьех тхоай управленери ПМК-4 коллектив.

Ф. ПЕКОВ,
«Чечингушводстрой» ПМК-4 начальник.
г. Гудермес.

БЕРКАТ СОВДОАХАР

Вайна массанена а еза йола Ленина цIерагIа ба тха боахам. Беррига мохк вай бьача ваь 100 шу дизар белгалдаккха кийчлуча хана оаха а тхоай дехкар лерхI шоаза дикагIа къахьегар, цун цIи лакха яяр.

Тха бригадага да 1930 гектар оаха лаьтта. Из дерригa а хий дехкар да, хIара шера тIа а кхет уж лаьтташ. Продукце дерригача тайпай ялалаш тIехкхочашйир оаха соахка, хIаьта ялат цIанах 1,8 эзар тонн дехка дезача 4 эзар тонн дехкар.

Майски Пленума решених дикха беркат даьлар культураш хьувкъаьара. Масала, гураьа дув кIа, тха керттера культура. 1965 шера гектара тIара 24,7 центнер яьлар тхоца, хIаьта дIадахача шерц духхьал «безостая-1» яхача фух доли 1-ча репродукцен ялта кха фук доаш-шIа [illegible] хьувкъам 5 центнер тIаккхийтар. ХIара шера дукхагIа ю оаха из беркате культура. Дихь шера 135 гектар тIаккхийтай тха бригаде кIа дув кийдад.

Тха [illegible] тоа [illegible] ала йиш а [illegible] раш йолча даш тха [illegible] лаьттанка [illegible] хьувкъийтара кертердар ший ханнахьа хий диллар да, аьнна. ДIадалача шера шоаза хий диалача участка хIара гектара тIара 28 центнер кIа чудера оаха, хIаьта кхоаза хий диалача 2—3 центнер тIаккхийттар.

Кхоачамболаш хий дехка техника я тхога: ДДН-45 яха пхи хий дотта машен, скрепер, бульдозер, грейдер. Хий дулаа хана техникага шин сменагIа болх байт. Из де йиш хул тха дика поливальщикий кадраш хиларах. Уж 30 саг ца боалаве. ХIара шера занятеш ош цар гоавал лаьтъю оаха, хIанз а деш да из. Уж кадраш ца хуцаш дIаяхa хиларе йиш хуьйт тхога хий дилара бола а хий дулаа сеть а дика лоттае. Дика бу болх харцаш даллачь а уж дIаьаьубалча а норма 140—160 процента кхочашъеча тракториста С. И. Калдыгова. ДДН-45 яхача машина тIа болх беш задани 140—150 процента кхочашйеча къовача коммуниста Н. Корочкиео, кулгашца хий дулача норма 200 процент кхочашъеча Б. Селихова. Хий дехкарашта гектара тIа кулгашца хий диаларах 3 килограмм механизмашца дехкачарна 1 килограмм ялт хургдолаш поощрительни надбавкаш хьокаьй оаха.

Хий дехка сеть баьцех цIенъе доладелар тхо гуйрехьа а, 80 процент цIенъаь а дьалхад, из чукха лаьттаи экскаваторца цIендерга.

Хий диаларах а хлочаи хургбац, де деза дерригa агротехническо балхаш ший ханнахьа а дика а ца дой.

Укх шера севообороташ карзерзае дига да тха. ХьалхагIа а терко йора оаха цаI шоадагIча-тIехьа йолча а йоахIараш харшаш а культураш дIаяра. Бериганча культурашта юкъе горох 124 гектар я тха, вечо хьувкъаь из, гектара тIара — 24,3 центнер яьлар. Горох хиинача лаьтта дийна кIа хьажкIа хиинача кхай тIа дийначул гектара тIара 7—10 центнер дуккхагIа доал.

Цудуьхьа тIехь-тIехьагIа дуккхагIа дIаюргьа оаха горох.

Цу тайпара дика аьттув боала предшественникаш хиначча лаьтта соахка дийна кIа 400 гектар дар.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна укх шера гектара тIара 32 центнери 1970 шера 35 центнери кIа даккха дехкар тIаийцад тха бригада. Тхоай дош кхочашдергда оаха. Дукха болхаш да тха да лаьрхIа. Соахка шоаза мара хий ца диалача метта укх шера кхоаза хий хулдаргда. Цунца цхьана дуккхагIа йохкаргья [illegible] я органически а удобренеш. ДIадахача шера 600 тонна [illegible] ахкалла шера [illegible] минеральни удобренеш, аьхъе укх шера хIара гектара тIа 2 центнер суперфосфати 2 центнер аммиачни селитрен йилдай дерригача лаьтта. Гектара тIа 25 тонн кхо дуьлаьргда оаха. Ишта лерхIаш хIанззе а 3 эзар тонн йилла дьаьмад, дIаха дуллаш а да. ХIара шера тхоай бригада кхашка 5—6 эзар тонн кхо дулл оаха.

Каналаш тоаде дерхI. Из паччахьалкхено ду тхоца. ДIадахача шера Тиркалара пайда ца эцаш йала 120 гектар керда лаьтта карадерзадир оаха. Ленина юбилей тIакхоачаш кхы а 150 гектар карзерзае дерхI. Из болх хIанз беш ба. Цо йиш хулийтаргья ялат а кхьйола культураш а дуккхагIа аха.

Къахьегамхой йоакхо ю колхоза правлене. Цудуьхьа болхлой дIабувлаш, керда бараш уттабеш моттигаш кIезига хул. ДIадахача шера беррингача боахаме 3 тракторист дIаваьлар, хIаьта 3 керда хьайцар колхоза 96 тракторист йолалашехь. Боах шин сменагIа бу, боах дикагIа беран материально а морально а хьалвоаш. Тха бригаде бархI кулгалхо ва, царех алх — специалист, шиъ лакхера образовани йолаш ва. ХIанз заочно деша вагIа 5. Уж хургболь агрономаш, зоотехникаш, инженераш ба.

Гаргга кхоачаш хатт В. И. Ленин ваь 100 шу дизара. Тхоай нив кхобергбац оаха цу сийлахьча юбилейна къахьегама совгIаташца ваккьадахара. Из да парти правительствос ленински хьесапе къахьегача сага йоакхо ен хиларах доала беркат.

Р. РУСТАМОВ,
Наурски района Ленина цIерагIча колхоза комплексни бригада бригадир.

Наьсарера хоамаш

ЛАККХБЕННАБ КЪАХЬЕГАМЦАРА БЕЗАМ

ХIара шера дегIаха П. Ахриева цIерагIболу «Электроинструмент» аха Наьсарера завод. Шен шира кхо ца беш къахьег дуи къона вена коллективо. Дика тасадеш бахьад завода болхлоша пятилетка цхьадхарна кхаь шера. Цу шерах планал совгIа 3160 спирален машина арахийцаб.

Ер шоллагIа шу да завод планированчи экономически стимулированчи кердача системах болх бо йолаения. Из бахьан долаш лаккхбеннаб хIара белхлочун къахьегамцара безам. Шийтта сом гергга лакхденнад цар алапи. Кердача реформе довлар бахьан долаш 114 эзар сома материальни шоошране фонд вIашагIъеллай.

Ди тIехьа дикагIа къахьег заводе белхлоша. Царех дукхагIбараша къовсам лоаттабу материальни, къахьегама, финансови ресурсех дикагIа пайда эцара, къахьегама овсарле лаккхъяра тIехьа.

Укх тIехьарча кхаь шера 41 эзар сомагIа кхоачам лехдаьд продукцега хIаддар. Из бахьан долаш завода 2993 эзар сома пайда хиниаб.

Вай мехка а довзаш дезьа а дика Ворнари я завода араяена продукци. [illegible]

[illegible]

Т. ГУДИЕВА.

П. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода [illegible]

ОХА БАРКАЛ ОАЛ

[illegible]

— Хала волаш [illegible] ца укхаза хьалхеена [illegible], — дуви укхаче Аушев Рамзан. — Ши кIира лехкадар Костоев Илеза сона йистера дIа са новладу. [illegible] ХIана шийрана са.

Вай [illegible] дуви цу хасавалача саги гIулакх ду Илеза. Эсхьа дайнадаш наьчахьалкхене [illegible] [illegible] — наха пунна салача баркалах ховрга из.

Укхазара дехарех:
Х. МУМУХОЕВ,
М. ШАНИЕВ,
укхазой.

Агитпунктий сердал

Къахьегамхой депутатий горсовейх, районнийх, юртийн Советашка хоржамаш дара шерра шийче в Наьсарен районе: хоржамаш бара вIашагIъеххай 75 округ. Района совхозашка, предприятешка, учреждениешка, организацешка хоржама комиссей составашка кандидатураш оттаяра хеталь собранеш хиннай.

Районе дIаэхьоча берригача массово-политически болхь центр а хинна дIакхай агитпункташ. Юрташка, предприятешка, учреждениешка хаддаша болх беш я 23 агитпункт. [illegible] политически болх дIахьош 646 политинформатори агитатори ва. Советски хоржама системах, СССР Конституцех, мехка чухьарчей деааал арахьарчем политиках хьаьца а цар еш йола беседаш. [illegible] Йоккха мотиг дIалоаш В. И. Ленина юбилейна цийцо ера, мотигерча Советий болх тоабара тIаийна социалистически декхарашка кхоачанядара довча дешаша. Дика вIашагIеххьабдьаккхаб шоай болх П. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе, «Назрановский» совхозе вIашагIъеккача агитпункташа.

М. ГАГИЕВ.

РИТМИЧНО БОЛХ БАР — ХIАРАНЕ ДЕКХАР

[illegible] январь бутт — пятилетка дахьлагIча шера хьалхара бутт. Реализаци яьча продукце боарам 9,3 процент лаккхбенна бале а, планированне кердача системах январь бетта план республика промышленноста цу бертторча хьоктамах 100,1 процент шера кхоачашьяьа.

Дика дIадолалаьд пятилетка дахьлагIа шу «Грознефть» объединене промыслови[illegible], цар январь бетта планал совгIа дальккха мехкадьтта 15 эзар тонн да. ДIадахача шера цу бетта дальккхачул 13 процент дукхагIа мехкадьтта даьккхаь. Укх шера, продукцена реализаци яра боарам 18 процент лаккхбеннаб, хIаьта къахьегама овсарле 23 процент лаккхбеннай. Эггара сихагIа дагIанхад мехкадьтта доаккхарга «Старогрознефть», «Горскнефть», «Октябрьнефть» мехкадьтта промыслови управленешка.

«Грознефтехимзаводы» объединене предприятейте кхьа дикагIа къахьегама толамаш дахьаа. Грозненски химически комбинатъ, КПСС XXIII-ча съездан цIерагIча крекинг-завода, «Нефтехимзапчасть» завода коллективаша.

«Красный молот» завода коллектива планал совгIа реализаци яь продукци 77 эзар сома мехла я. [illegible]

[illegible]

Цхьабакъда ерригача республика промышленноста дахьа толамаш дика дале а, цхьайолча промышленни предприятешна кхоачашъяьанзар январь бетта план. Продукцена реализаци яра бетта план кхоачашъяьанзар 27 предприяте, дIа ца луш тIадиса кхачахьалкхен деккар 1,1 миллион сома мехка продукци я. ДIадахача шера январе хинначул лоагIа ба укх шера 36 предприяте продукцена реализаци яра боарам, хIаьта 45 предприяте лохьйа къахьегама овсарле.

Январь бетта дIа ца луш [illegible] кирпич 133 эзар я, вышибетона изделеш 2220 кубически метр я, 39 тонн мерзача шурий продукци, 40 эзар сома мехка мебель дIаенна, [illegible] ТIехьайоача предприятеш кхьа я товарни продукци арахецара январь бетта план кхоачашъяь предприятеш а. Царех я кога гIирс араеккара бетта план тIехкхоачашъяь кога гIирс беча фабрика, консерваш араеккара план тIехкхоачашъяь Грозненски Сунженски консерви заводий. Хьача предприятей коллективаш. ХIаьта а продукцена реализаци яра план кхоачашъяьаш цар.

Продукцена реализаци яра хьокхаваш дикка дикагIа хила йош ер «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей, цу дахьсе план кхоачаш ца хьо предприятей я, сагахъ сенна Грозненски машинаьккхачэ шоай хаинахьа хьача продукци дIайхьа вааре. Халахета а, январь бетта цистернаш кийтьара гIулакх зеле леларах, [illegible] продукци [illegible]

тара болз а. Хьачьа боалама дIа ца луш йоссай дукха мехкадьтта продукташ, мехкадьтта чекхдаккхара технологически процессаш кхт-кхта тахайора.

ТIехьайисача ерригача предприятей кулгалдай, цар партийни профсоюзни организацеш деххарийла а тIаллеса декхараш тIере дIа я доладаш. Балха лерттIача графиках предприятеш болх бе безаалейта.

ХIара предприятей организацеш В. И. Ленина вен бIаь шу дузача денна сийленца къхьаьзара тIайна социалистически декхараш [illegible] кхоачанду дохьаш доаше тIахьокен лоаттаба деккарийле а Министерствош, управленеш, объединенеш, партегоркомаш райкомаш, [illegible]

ЯНВАРЬ БЕТТА ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директор	Парторганизацен секретарь	План кхоачашдар, %
Назрановски «Электроинструмент» завод	А. А. Мальсагов	Н. К. [illegible]	[illegible]
Аргунски «Пневмаш» завод	М. А. Керимов	А. Ч. Закриев	[illegible]
Грозненски электромеханически завод	М. Г. Иносаридзе	А. М. Головатенко	[illegible]
Грозненски ГАРО завод	С. Ш. Григорьянц	А. Н. Наперуйко	74.0
Автогенно-карбидни завод	И. Ф. Грязнов	К. О. Огоноев	[illegible]
Грозненски мехкадьтта чекхдоаккха завод	Т. Г. Семенова	Д. С. Зенина	[illegible]
Нефтемаслозавод	К. И. Квашнин	А. В. Бровенко	[illegible]
Грозненски ЖБК завод	В. М. Пальчик	В. П. Живаев	[illegible]
Шалински ЖБИ завод	Р. М. Солтамовиш	А. М. Базаркин	[illegible]
«Чечингушводстрой» тресте			
Аргунски ЖБИ завод	Л. Г. Гуревич	И. А. Моисеев	[illegible]
ГIишлон материалий № 2 йола комбинат	М. Г. Майсин	Н. В. Кудалеев	[illegible]
Малгобекски кирпич ю завод	Ю. Н. Узаев	К. М. Дзеинов	[illegible]
Гудермесски кирпич ю завод	Ш. Т. Юсупов	Н. А. Нечитайлов	[illegible]
Швейни производствени объединени	А. И. Бебаджанов	И. П. Худолей	[illegible]
Назрановски трикотажни фабрика	Э. З. Кодзаев	М. В. Цуроев	[illegible]
Грозненски кога гIирс бу фабрика	хьалхара инженер В. К. Хамзатов	В. С. Агабеков	[illegible]
Ассиновски консерви завод	А. Ф. Руденко	Т. Ф. Душкакова	[illegible]
Грозненски консерви завод	Н. Ю. Анцуклев	А. Н. Стацко	89.0
Сунженски консерви завод	О. Р. Исламов	Н. В. Чернышова	75.0
Макаронни фабрика	Н. В. Глоба	Д. В. Драйко	[illegible]
Грозненски молкомбинат директ. декхарш кхоачашдер	Н. Ф. Максимов	Н. С. Пестремин	93.0
Наурски маслосырзавод	А. И. Федоров	—	73.0
Шелковски маслосырзавод	Г. М. Черевин	—	[illegible]
Сунженски маслозавод	Р. [illegible]	А. У. Алиев	82.0
Шалински лесхоз	Т. [illegible]	С. Абубакаров	[illegible]
Веденски лесхоз	С. С. Усаев	М. Дикаев	77.0
Техобслуживани станци	В. Ф. Пурдак	К. Д. Сталеров	[illegible]

Дего тIайийца никъ

[illegible]

ЛЕНИНСКИ ЧТЕНЕШ

[illegible]

Т. ВЛАДИМИРОВ.

Дуьнен дешарех

Прагe хиннача ерригармейски совещане Л. Свобода даь къамаьл

Прага, 6 февраль. (ТАСС). [illegible] ерригармейски совещане [illegible]

Совещане къамаьл дир ЧССР президента Л. Свобода.

[illegible]

США ХАРЦ АХЧА ДАР

НЬЮ-ЙОРК, 6 февраль. (ТАСС). [illegible]

Мехкадьтта бахьан лоаттабу къовсам

НЬЮ-ЙОРК, 6 февраль. (ТАСС). Аргентинайи Уругвайи юкъера гIуданцаш укх тIаьхьарча дIеррачо ирденнад. Юкъе цайоаш оттаре бахьан да Эстуарерча [illegible] Рио-Ла-Плата яхача хиво дIа [illegible] тIоаррах лаьтта къовсам.

Из вейш гучаенна дIаяхача шера, [illegible] компанешка цу районе мехкадьтта [illegible] Специалистийн хетачох, Ла-Плата яха хий фордах дIакхетача йоккхача моттиге дукха мехкадьтта дола.

[illegible]

Аргентинайи Уругвайи юкъа доаш [illegible] мехкадьтта компанеша. [illegible] Ла-Плата яха хий форда дIакхетача йола [illegible] къуссача правительстваша переговораш ю цар, [illegible] 12 компанегара Уругвайга кхоачаргли концессешта дола хаттараш, хIаьта Аргентина раьза я цига мехкадьтта [illegible]

Гаргарча малхбоалехьа кризис [illegible]

ВАШИНГТОН, 6 февраль. (ТАСС). США пачхьалкхен секретаро Уильям Роджерсо селхан Вашингтонерча французски послага дIаелар Гаргарча Малхбоалера кризис [illegible] пачхьалкхен вIашагIкхетарах Франце сихача предложенана коп луш йола США нота.

Пресс-конференце госдепартамента вокхало Р. Макклоске хоам хийтарра, США правительство французски правительствоага дIахайтар Гаргарча Малхбоале У Тана дьарххIа волча векала Ярринга миссеш [illegible] дарен ООН Кхерамзален Совета резолюце [illegible]

Иордана тIе тIом бар

АММАН, 6 февраль. (ТАСС). Израильски экстремисташа шоай а йоахийр тIом сацийтарах ю согласеш. Иордане тIеххьа вакало Аммане маьлара, 5-ча феврале израильтянаша пулеметаш йийттар Аль-Адасия (Тивериадски Iама къулбехьа) яхача районе йордански эскара позицешта. Иордански эагIоно жоп дир. Сахьта гаргга бIеьбадер тIом.

КЕРДАЧА ОРЛЕАНЕРА СУД

КЕРДА ОРЛЕАН, 6 февраль. (ТАСС). Кердача Орлеана округни суд юххера я, селхан къоастабьа [illegible] заседателаш. 1200 кандидатех 12 присяжни заседатель хержар, президент Джон Кеннеди вуйча кхьа хилара бехке веча Кердача Орлеана [illegible] Клэй Шоу [illegible]

[illegible] Кердача Орлеана прокурора Джим Гаррисона [illegible] бехке вера заключени.

ПРЕЗИДЕНТА НАСЕРА ДАЬ КЪАМАЬЛ

КАИР, февраль. (ТАСС). Укхаза болх бе йолча Палестина Къамин Совета сесси ОАР президента Гамаль Абдель Насера къамаьл дир. [illegible] партизански балана боккха лоархIам хилар белгала а даьккха, Насера аьлар «юоастагIча дукъале ера палестински организацешта моллагIа моральни материальни гIо латтаде ду ОАР-о».

ДИКА Я АРСКИ ИККАШ

КАЗАНЬ. Цхьа бахьан долаш дала йIаархоша татарски мехкъаш чIоагIа хоатташ хилар: хозача къамаьн догашца ега я ух. кога [illegible], хупалачьа тийга я. ХIаьта [illegible] тIеарсна иккаш! Къахьтта чIоагIача йоаккхонна лелаеча ебалла я-татарски кога гIирс-бара говзал Арски районе. [illegible] ера Сафаров Рахматулла [illegible] хьабаьча къамаьй кога гIирсий фабрика образцей [illegible] бар СССР ВДНХ бахкараш.

ТIа-еIа дукхагIа арахоа [illegible] кога гIирс. Сахка, [illegible], из кийчбаьбар 227 эзар пар. ХIаьта а хьала декар кхоачаш тохаш ях. Куцахьа Татаре Министрий Совето сецаи бехь къамаш кога гIирс дукха а дукхагIа арахецара хьатхьеха. Арск яхача поселке [illegible] [illegible] керпуе хьалхе йолхаб. [illegible] укх шера [illegible] Шара арахецам йола иккаш, туфлеш, иетьсеш 540 эзарнега дIахаьхаргья.

Ф. [illegible]

Доккха цIей

Советски районан центре керда хьаьдаь даттачу шеэзза віаннтIархьаьна цIенна гонахьа цхьа доккха цIей долийна санна дукха нах гулбеннабар. Кагий нах а, мехкарий а, боккхий къаной а цхьатарра дог гIоьдаьлла, белабенна бар. Да а дар на районе бахача наха доккха цIей, хIана аьлча районан культура ЦIа хьаделла ди дар из.

Хьалха ухказа хиина культура ЦIа къаьнача нала чуйала даьча цIенашка дар. Художественни-самодеятельноста лерттIа болх беза, дацар цига, иллёши хьахарамаш дукха дезача Шотарча кагирхошта сакъердам бе меттиг ацар. ХIинца йиъ бIаь меттига йолу зал, сийрда, йоккха сцена, районан библиотека чуйоьла хIанзара йоккха помещени а цар доллахьа.

Шоай цIей дезде дукха хьаьний хьийхабар фусам - даьнэ. Укхаза бар Нохч - ГIалгIай драматически театрен филармонен артисташ, солисташ, хьычахьара нах.

Торжественни собрани хьела КПСС Советски райкома хьалхарча секретара нов. Абдуллаева.

Культура ЦIа хьалдаьчарна КПСС райкомен райисполкомен Сийлен грамоташ дIаелар райисполкома председатела нов. Мунцена.

ТIаккха сцена тIа баьккхар сийдда йоагача листрай лIапарашта кIала мал. санна къега шаникно: Нуредалова цIерагIча театра-коллектива совгIат.

Торжественни дакъа чаккхаьнначул тIехьагIа концерт хилар. Цига дакъа лаьцар культура ЦIен, Нохч - ГIалгIай драмтеатра, филармоне артисташа.

Сакъердам баьхча са хьамаьл хилар культура ЦIен, директорца Алиев Хьасанаца. Минига хIабалабе безам ба шун болх кердача культура ШагIа, аьнна аз хаттар дича, Хьасана аьлар:

— «Нагахьа санна хIадахача шера тха художественни самодеятельносте залкъа халхара ансамбль, халкъа инструментий оркестр, драмкружок, берий сектор, нохчийн эрсийн илланчех хор мара хиннадеце, укх шера тха хургья, оаха лерхIачох, художественни мастерской, фотокружок, нахалхехея маIача нахьен вокальни хорам, хIанзарча халхарий ансамбль».

Тахан укх зале хиннача нахах дукхагIа барам кхалнах бар. Це хьахьокх тха районна кьахьегамхой искусстве езаш хилар. Оха дарна сакъердам а доттабертIа.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетадь искусства кIира хургда укхаза. Из хьаделларгда Нохч-ГIалгIай драмтеатра спектаклаца.

М. РАШИДОВ.

Сурта тIа: культура ЦIа.

В. Емизарова сурт.

ЯКУТЕ МУЗЕЙ

ЯКУТСК. БIаь совгIа краеведческий историко-революционни музей а эттара къилбаседехьарча автономни республике. Ший хьалха хиинача директора Ярославский Емельяна цIи лелаю республиканск музей Якуте йIаьдегIа яр хинна ца Iеш, мехка дикагIчарех цаI а я. Цун IалаьнатIе дукхача залашка, шин филиале хьокха оттадь да хьовзатке итт эзар совгIа предмет. Къаьстта уйла тIаозаш а В. И. Ленина, царизма шерашка Iобахьийта «решеткаш йоацача ша тIарча набахта» ха йоаккхаш хиначи цун соратникий вазаран гIулакхаштеп хетаяь, революци хилалехьарча Якутецарча Владимир Ильича бувзамий хьакъехьара экспозици.

Укх тIехххьарча шерашка итташ музейши ленински цIенош кийчдьа къонача краеведаша. Баьчьнах лаьца къаьстта дукха лоархIаме фотоснимкаш, дагадоагIараш гулдьа Эльконски, Бобайски, Дюпсински школай музейша. Йоккха програмах отталь «Ленина дагалаьттарий новкъашка гIолла» яхаш диваз а йолаш дукха за йоацаш дIайолаенача школьникийи пионерийи Ерригроссийски похода юкъе даькъа лоацараша. БIаьстен юхьерен ахкани каникулаш йолча хана иттаж экспедицеш віашагIтоха лаьрхIад.

Д. ДУБИНИН.

ГОРОДИ ЦУН КХОАНЕЙ

ЧЕБОКСАРЫ. Город... бIаргагI йоаш хулийтие йола выставка хьайийллай укх денношка Чебоксараша. БIаьвьнта дукхача макеташа, эскизаша, чертежаша, фотографеша хьахьокх, Чувашо столицен цун къона индустриальни спутник — Новочебоксарски берхIлагIа Волжски гидроузели хьаьлъяь яьиначул тIехьагIа мина хургья. ХIанз города къаьна центр йолча Чебоксарски форда шерра залин хургба ходжча хи тIара порт а йолаш. Залина йисте хьальеча здаьней ихаь даькъах шии дакъа дукхахаза віашгIIарьяь хьалье лерхI.

ХIанзара архитектурни цун доллаш хургья Новочебоксарск — ... гидрогIишлоангьеринй город. Проектировщикий уж уйлаш кхоачашъеш я. Алиха укх тIеххьарча шин шера цIьхьа ахаззея йоккха хинвай Новочебоксарск.

Чебоксар дегIайоалахьа ...... кхоачашъярца дувзадена долча дешашта хетаяь яр Москверча, Ленинградерча архитектораша, «Гипропроекта» специалисташа дакъа а лоацаш хинна городай хьалхара конференци.

А. СТУДЕНЕЦКИЙ.

ПИСАТЕЛАШ— ХЬОАШАЛГIА

Шоаш балха хиначча тайпара, кхыметтел кулгаш дила а ца кхобеш гулбелар самардийнахь Шелковской районни центре юрт болхама къахьеганхой. Укхаза шоайцига баьхача республика писателашта віашатIкхийтар уж.

Гулбенначарна хьалхадина шоай дикагIйола произведенеш Айдиыр Хаьмагульгов Махьмада, Идилов Хас-Махьмада, Яндиев Жамалдина, Чахкиев Саида.

Дукха дар къахьегархошта ... довш. Хорхамех лаца, кастта хургйолча шоай съездах дийцар писателаша. Кхахьегамхоша даьча хаттаршта жоаш тайлар цар. Тракторни мастерски а хинна бола...... кинохьаьныь... хир.

ХIАМА ХА ЛОВРАШТА

МИНЕРАЛАШ ХЬАЮ САГО

Истоха тIа — лепаш йола кварца, горни хрустала кристаллаш. Уж лаьттан чевашкара а ца йоалаш... автоклаве хьеный. ХIанз уж маьхера минералийн «инкубаторашка» хьахла йиш йолаш я. Искусственни горни хрусталь хьаяра способи технологии дагаечай минеральни бедало синтеза Ерригсоюзни Iилма-тохкама института Iилмахошта.

ФОРДА ТIА ГIОЛЛА ТIИЛЛА ТIИЙ

Балтийски форда юкъера мехка йоккхагIа йола ца гIайре віашагIъовзаргйолаш дола вурийтта километр дIаьла тIий тилла безам болаш ба датски инженераш. Шин тайпара хургдолаш да тIий: кIалгIолла бодаш шолха машинийкъ хургба, тIагIолла — автомобилаш лела никъ. Хи тIара хьал лаьрхIача 68 метр лакха хургда тIий.

БОЛХ ЦА БАЙТАШ СОЦАДАЬ ДИЙХК

Дог чуа шохкашнен гIолла зелаpгдоацаш соцадаь цIий, боли ца байташ соцабаь жим—цу премашка боал лораш цхьенна а кхьча средствашца уналo лечара вонхха йиш йоацече хана. ХIанз хьалхий операци еза хана цхьен юкъе уже дийхкI органимашарз дIакъовстаде а упакхIенадох дIахотта а йиш хулийтиш йола аппарат.

Хиина болх ца байташ соцадаь дийхк, эшаш йоле операци нимаьнчул тIехьагIа, ший болх лоха а дIабехабе йиш йолаш хул.

Лодзински лораша(Польша) кердача аппарата новкъостаьлца дика аьттуэ боалаш 30 совгIа операци яьй жIалешта, хьакхаршта, Iаьсашта. Опыташа новкъостал де тарлу кху а чоалхашегIа йола проблема хьоастаяре — цхьанне дийхк вонкхина чуоттадаpа.

«ИЕРИХОНСКИ ТРУБА»

Из Iалаьмате йоккха 8 метр гаргта йIаьха рупони громкоговоритель ракетни двигателаша ду тетташ лаьгIара методаш лаха хьаьь я. 5 тонн еза йола из громкоговоритель хьувзаш йолча 22 метр гаргта лакхача платформа тIа оттаьй (США).

ЛАЬТТА КХОРА ХЬИСАПЕ ДА

Лаьттан спутникаш тIара даьча тохкамаша «лувц» вай планета форма нийсо эллипсоида санна ца хиларах. Гучадаьннад Лаьтта кхора хьисапе хилар — Къилбаседен полюс, масала, Къулбехьенчунца нийсйича 30 метр тIеннагIа я. Лаьттан чевашкара низеш чIоагIа къоалаенна долхкаш хилар баьхьан долаш лоархI из Iилмахоша.

Спутникий орбиташ хувцалара бахьан лохаш даьча тохкамаша бакъдаьа, дукхача хана дена геодезисташа эйнача тайпара планета экватор а нийса го болаш ца хилар. ИоккхагIа йола ах соа эIамагIчул дукха совгIа эшамагIа йоацаш 100 метр тIех йолаш йолча эллипсашь нийсъе йиш йолаш я из.

БАКУ. Кердача представлене премьера хилар Пихтин Анатоле техникий театре.

Из цIи мехка профессиональни театрий списках тIара леха йиш шун. Пихтина театра любителашиз да.

Анатолий Иванович Пихтин — кадрови эпсар. Техникий театр — цун хобби. Цо ше хьаю техникаш, уж «адийнъеш» йола механизмаш хьадагалувц, царна мегаргйола ашараш хьахорж, уж лоэзаеш йолчоа текст хьадагалувц. Ловцав аьлча, техника театра штат лоархIалуш болча беррига жиха хьалхара лоезар наI ва.

Из сакъердам диъ шу хьалхагIа дIеболабеннаб. Дебютирован еш вар «лирически иллеш оалаш йолчоа», «Индийски халхар деш йолчоа», «гитариста — цыгански романаш лекхачоа», «вежараша - акробаташа» шоай говзаш хьахьокхаш долча концерта говзанча. ЦIагIарча техникий театро шера хьалха оттадьча концертий лаккха мах бир цIагIарчар, доттагIаша — цхьана гIулакх деш хиначар.

Кердача представлене юкъебеха «артисташа» дийчбеш дуккача баттамке болх баьб Пихтина. Шу гIулакхa фохьалъяй шиъ «техникий комплекта» — 10 исполнителен «хьалхбоалешьара трион» юкъе йола джаз.

СУРТА ТIА: мобиленаш лоезарa техника ций техникашца шабраьш ва А. И. Пихтин.

С. Куликова сурт. ТАСС фотохроника.

ТАХАНИ КХОАНЕЙ ХУРГДА

8 ФЕВРАЛЬ

«Красный молот» завода культура ЦIа. 16 сахьат даьлча «СССР-е ду хоржамаш дувек тIе эттара демократически да» яха лекци. 17 сахьат даьлча «Iилмий дина» яха кинолекторий.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 16 сахьат даьлча В. И. Ленина вахаран цун гIулакхаштей детта кинофестиваль «Ленин — баьча, новкъост, саг» яха беседа.

С. М. Кирова цIерагIара культура Дворец. 17 сахьат даьлча В. И. Ленина хетаь поэзе сайре.

Химикий культура ЦIа. 17 сахьат даьлча музыкальни концерт. 18 сахьат даьлча В. И. Ленина йоккха идейна тIехьале» яха лекци.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11 сахьат даьлча саг йоалаираш - яхараш торжественни Дв. 16 сахьат даьлча «Шера ба са хьацарда» юккъе яха тематически сайре.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 14 сахьат даьлча «Из кхы хила йиш ац» яха изобразительни искусства музея фотовыставка. 18 сахьат даьлча хронико - документальни кинофильмаш - хьокхаргда.

КИМ цIерагIара клуб. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

А. М. Горька цIерагIара клуб. 18 сахьат даьлча «Хьамсарча мехка гIолла» яха кагирхошта лаьрхIа диалекторий. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

9 ФЕВРАЛЬ

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11 сахьат даьлча И. А. Крылов ваьча дийнахь дена 200 шу дизара хетадь утренник. 12 сахьат даьлча «Советий Iаьдада тIехь» яха кинофестиваль. «Возвращение Максима» яха кинофильм хьокхаргда. 18 сахьат даьлча кхаь новхадий віашагIкхетара сайре.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 18 сахьат даьлча «Коммунистически парте цIи хеза деятель — В. И. Ленина новкъости доттагIа» Н. К. Крупскаях йола книжка выставка юхе беседа.

Химикий культура ЦIа. 11 сахьат даьлча «Украина халкъе таланташ» яха киноутренник.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 12 сахьати 30 минути яьлча «Шу дуар—шп берал» яха берий утренник. 14 сахьат даьлча Ленински киноуниверситета занятк. «Владимир Ульянов» яха документальни кинофильм хьокхаргда. «Страницы былого» яха художественни кинофильм а хьокхаргда. 18 сахьат даьлча кIинрандийнахьара дешараш: «Космос карагерзаеча Советски Союза толамаш». Тематически кинофильмаш хьокхаргда.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 14 сахьат даьлча «Из кхы хила йиш ац» яха фотовыставка хьеелларгья. 18 сахьат даьлча художественни самодеятельноста концерт хургда. 19 сахьат даьлча Ильича дукхадезаш хинна илли.

КИМ цIерагIара клуб, 18 сахьат даьлча «Дезали школеш» яха лекци.

А. М. Горька цIерагIара клуб. 18 сахьат даьлча «Ильича хьамсара оамалаш» яха беседа. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

СПОРТ

РЕСПУБЛИКА ФУТБОЛА ФЕДЕРАЦЕ ПЛЕНУМ

Футбола Нохч - ГIалгIай АССР федераце Пленум хинний республиканскн шахматни клубе. 4 февраде. Отчетни доклад йир федераце председатела заместитель Н. Жлобинске. Цул тIехьагIа къамаьлаш дир федераце пленума членаша. Дика мах бир цар 1968 шера федераце баьча балха.

Пленум чакхйоалаш федераце кулгалхой хержар гулбеннача. Председатехалла хержав хIана пенсионер волу журналист К. М. Дубин. Пленуме дакъа лаьцар Нохч-ГIалгIай АССР физически культурни спортни комитета председатела К. Мусаева.

В. БАЛЬЦЕВИЧ.

ВОЛЕЙБОЛ

Грозне кхаь спортивни вайашка дIахьош я «Труд» общества республикански совета кубок къувсаш хиIача наьха волейбольни турнир.

ЦхьоагIо йолаш, дика лоаз Грозненски химически комбината командa. Счет 3:1 йолаш эшайир цо «Красный молот» завода шIк зеза команда, хIаьта «Старогрознефтяа» командаца лоацарах счет 3:2 хилар. Укхаза а хиннаш кот хилар. Цхьанна команда яна ца беш хьайба[r]Iа нефтемасложавода волейболисташ а. Дика хьокхамаш гайтар мехкдаьтта чакхдоаккхача завода команда. Счет 3 : 0 йолаш автотранспортникий команда эшайир цар.

Хьваш дIахо хьон я.

Хь. ОСМИЕВ

САГА ЛЕР

1.

Шавхха се юрта нийсвенача хана се цIаккха Iашар сайна Арсгирега хабар дувдийта ца веза. Диуводи доггоагIаш, кIоарита цIа доши, хуйн тIа йоаккхача хана саг мижиш ваха веза хьенам шун хулар шун къамаьа. Юрта въулбехьарча оагIорахьа лакхача шув тIа дагIар шун цIа. Сов дукха нах тIахувнарах кинта Iоакъа санна шьырдийна лар шиъ-кхи саг тIахалфа йIаьха нажа ардакх а йилла Арсгире коанайарга даьлда гIенд. Цу гIенда шинкхо километр мара таьна боацаш. ГIалкъа декан гIолла тIехйоалар машинашкъ. Верса-Юртара араьлча дена вала-Назаре кхачча ца гуш хулар цу новкъа йоцца йола цIер-машин.

Ни[ъ]а ше сона ду къамаьл соца а дав. Навсаренах чуйолаш латтча цIер-машинагахьа бIарг а белаш, цун таташка ладувгIаш вагIар Арсгире. ТIехьара а дерга-кIанд боаттIабе санна цIогIа а тезза, къайлаъьдар цIер-машин. ГаьнагIа ле йоал лаьгIлуш-лаьсIлуш, цIенденна дайна дIадьлар цо деш хиина таташ а...

Цхьан юккъагIа уйла ен а вагIа, цхьа хIама Iаткъача санна, доккха са а дахккха. мийна ухге уралаттача согахьа хьа а вийрза аьлар цо:

— Цу цIер-машина таташ тара да цхьадола хIамаш...

Аз боккьонца кхетадаллар цу дешай маIан. Аз цунга хIана аланзар. Сона хетара дух тIа ца вовккхаш цо се вутаргвоаццлга.

ТIаккха ший бе йоаллача турса тIаьча бухь лаьттах Iо а Iетташ, дIахо хир цо ший къамаьл:

— Тайна-ганза ер санна лаьтта хургда долдача хIамах а. Даимаш а хургдолча халкъагара дIайиккхача, цхьаккха хIама дац ха йоацаш. Кердаларош хьал а кхувш, дIадувл ноахалаш, доккха туржа! тIаккхоачаш хул къаьст-къаьстача наха, дезалашта, шахьарашта, бIарччача къамашта, цIенденна фу хьаде дIадувл доккхий тайпаш. ТIарш а баьккха тIехйоаль йоачан санна, тIеддоал уж селлара доккхий хIамаш а. Наха дицлу уж.

Цхьабакъда, хинна хIамаш наха ... чIоагIа бе-башха да. ХIанза тIехьаьнначча цIерашнино цхьа хIама дагадохийтар сона. Геттара гаьна дIахозаш таташ ма дерий цо. ХIаьта юхе фу дисар цу татаех? Цу татай санна чара, кхы лер юхе ца юсаш дIадоал ше вахача хана саго даь эсаддар, доастам дар, цIенача дагара а доацаш, моттийта цо леладьр. Иштта мара, кхы лер йисац шIаьрмита ваьхача сага а. Цхьабакъда саго даь дика хIама—цхьаккхе а! — лер йоацаш дисац.

МоцагIа а шьарденнад граждански тIема хана а Сийлаь-боккха Даьй-мехка тIом хаьмгача шерашка а Даьхен сийле лакха а лоттаеш байнача къаьст-къаьстача турпалий боарзаш. Ахархой нохарама чу а хераль хьайакъай цу хиари...овлам, майрахой цIой лийзлача ... таш тIа ... форд санна шерашк кIа а, ... сан санка бетташ яь даттам хьаккIам а, ... тоаенна бешамаш а хуз хIама.

ХIанз а, боарзамаш дIадаьлалаце а, ... сийле хахх а еш, шоай саноех къийста хилачи турпалой дийна болча хана хинна сибаташ а, ... дукхача бIаьнерашка дахарга адаяй ... цу хана баьхараш шоай тIехьенайкa дувцаш, шоашка аргIа кхаьчача хана ... чарга а дувдаш дIагIоргш царех дола бакъдараш, дикадараш...

ХIаа, цхьаккха хьада ха йоацаш даьча хаьа дагахьа ираса а бахаш хургба Даьхен сийле лакха лоттаь турпалаш. Цхьабакъда, иштта дахааш а тIехьенашта дагаллаттаргбола турпалаш-м махеттара дукха хилац. Веинта, назаре

2.

ший лер йитарга турпалаш хила беза аьнна хIама а дац. Дукха а дукхагIа ба, турпалаш бене а, ноахалхонте, юртахоите, мехка накъа а боалаш, цудухьа наха дукха а безаш бахараш, баьза баьача, наалагIа йита а, шоай лар ютараш.

Се эIамига саг ваьча хана Новраз яхаш цхьа къонах вахар вайцига, Iажий бешаний гоазанч, Гаргарча наха а, ца дикагIа воашаш болча Iулiарча наха а, йоана цIи а ца йоаккхаш, цун нозала «Новзи» салар цу воккхача сагах. Къона къамалаша цо керттэ лоаттадь гIулакх дар Iажий беш делаенга, из гIулакх наха а мерадела. Ший йоаккхача бешара хьаденла беркат, эзаш хилал пайда ший цIагIа ца буташ, махага дIакхоачийтар цо.

Iура а, сарa а, дельъайга а — цоагIча хана беша хулар Новраз. Кхайке сонца а бийя, белхарайта - беагIараша Iажаш наракхоидабора, талсашка беза, кериа чу боссабора, берашка буйтар. КIарахьа зилашта тIахьувац йоркара цзаяй санна, цун беша говахьа хулар юртара бераш. Укх юрта а, гонахьарча юртанна а нагахьа унахо весацар цун бешара Iаж ца кхоачаш: лаьрхIа унахоинта яхаш лелабеш Iажаш хулар Новразга, кхыметтел бIаьсти аьлча а.

Цхьаьнха а дар: Iажий гаьнашта эшачча тайпара гIулакх де нах Iомабора. Вай юртарча бешанех маьра гуш да Новраза хьелалаш зезьа ца дайнилга.

Новраз воана аз бIаь шу совгIа ха аьнна, хIаьта а моллагIа хIама беркате хилар. из дукхача нахага дIакхачар белгалдоаккхаш хилча, «Новраза бешара Iажаш санна, беркате хилар из», ала хIанз а юртарча наха. Даьша шоай къоантакка а дувцаш, хезараьнта хьокхам а хулаш хьадаргIа Новраза хоза гIулакхаш. Уж цун тIехьале я...

Бошха йоккха цIи ...чой хIанз плотник яхар. Керда цIеноаш деча хана царна тховнаш техкаш, нйаш деттащ, кораш-наIараш деш плотник вар Михаил. Ше Буро тIара вале. уж бахкаш деш вайцига боаккхар цо дукхагIа йола ха. Цкъаза, Михаила мукъаьвоацача хана, кхычунга ца а байташ, ший цIеной болх цунга хьежабеш шу а доаккхар ахархоче. ХIанз? Цо теха ий, цо дь нор-шиI хетта меттиг хоалуш хилалар—соьла оахийта віашкхаттийтар арвакх, аьлар санна хьйра хулар.

Михаил дIаваьлла а дукха ха я. «ХIаьта цо хIама а дицад дагадоагIа наха: цо техача ийна гIалгIаьнца ламар, цхьаьнта меттэра хийра боацаш цо сийча шIарех чу-ара буваай, цо даьча корех арахйаьхаш ма ба хIанз а. Ше тохаш дола куэ наха тоаш хургболаш дика техар — из да Михаила наха дагадоагIаш хилара бахьан.

Ше вахача йоаккхача хана саго даь дика гIулакх, моцагIа из дале а, даьчун лар юхеюташ да. Цхьанно хьаст боаккх, кхычо га йоаI, нийъ тоабу, тIайг тIа нах сецача, мотте гIаш тох, хIаьта аргIа, йоашийхоша, книжкаш язду, иштта кхы а, кхы а, кхи а... ВIала боарош бабдаш дукха дIа Iоажах кхача дa дIаваьлча а, «хьаьта ди... цо нахийта, дийна волаш», саго де йиш йоаца деника... Сага дог хьоастаргдоачa хIамаех ха а бошиш хьаха чакхвалар — из доккха ира да...

Цу дешашна йистехьаьр Арсгире къамаьл. Сона дагадехар: «Нахаца камаьрша хилар, наха лаьраваьлаш хилар, хьаст боаккхар, га йоаIар, никъ тоабар, книжка яздар, иштта кхыдараш а саг дукана дагаехийташ хIамаш дале, царех цхьанноа а кIезигагIча маIано-м Iа бу хьехаш а ма бац, Арсгире».

Тувински республикан столицана — Кызыла цхьайтта километр гаьна наьтта болц бе йоаллургья Кая-Хемски кIора разреза. Цун проектни ...шерa 500 эзар тонн консуюьщи кIора.

СУРТА ТIА: Кая-Хемски разреза экркашаш болаш.

А. Полякова сурт. ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, лоадаьна йоачан а йоацаш ха латта тарлу. Бийсанна юкъ-юкъе лаьгIо лоа делхаргда, республикерча цхьацайолча моттигашка кIезиг - дукха дарз хьувзадергда, къилбаседа - малхбоалехьара гIаьххьача бовраме мух хьекхаргба, дийнахьа геттара чIоагIа я хьекхаш. Бийсанара темпертура республике гIолла 7 — 12, дийнахьа 8—13 градус, Грозне бийсанна 10 — 11, дийнахьа 10—12 градус шелал йолаш хургья.

9-ча февралера дена 12 феврале кхаччалца морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екхан а хулаш ха латтаргья, цхьацайолча моттигашка дохк доаллаpгда. 9-чеи 10-чеи феврале цхьацайолча хана лаьгIо лоа делхаргда, 11-чеи 12-чеи феврале лоадиьна йоачан хургьиц, лостамаш хувцаш лаьгIо, гIаькхьача боврамга кхоачаш мух хьекхаргба. Бийсанара температура 12 — 17, дийнахьа 2 — 7 градус шелал, ха чакхйоалаш бийсанна 4—9 градус шелал, дийнахьа 3 градус шелалгара 2 градус йIовхалга кхоачаш хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО

8 февраль

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Передачай программа. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Ленинах йолча дешарех дIаязадар (нохчий меттала). 15.30 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 15.45 — Ашараш. 16.00 — «Кавказ гIуйре» яха радиожурнал. 17.00 — Москва. 17.15 — Ашараш. 17.20 — «Къональ» (эрсий меттала). 18.00 — «Юртарча кхьакъашка гIолла» (нохчий меттала). 18.30 — Лирически илли... 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 февраль

18.00 — Кинохроника (нохчий меттала хроник). 18.35 — Сталинградски тIемах йола оагIонаш» яха документальни фильм «Операция Уран» яхача фильма лаьлагIа серн. 18.15 — Школьни гIулакхаш, спортивни гIулакхаш. 16.50 — Ререште. «Селярес» яха художественни фильм. Хьалхара сери. 17.55 — Заниках йола концерт. 18.55 — «Шийтта гIаьл» яха телевизионни фильм. Хьалхарен шолагIен сереш. 20.57 — Передачай программа. 21.00 — Фигурни совлоаш хахкаpа Европе хьалхара моттиг яккха. (Кхалнах). Продольни программа. Германе Федеративни Республикера передача.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улице, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-39-11; бехктоххачча секретара—3-34-38; партейни, ... культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — ...
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

С00035. Заказ № 668.